

Förhandsbesked vindkraft

Utvärdering #1

Näringslivskontoret, juni 2022

Juni 2022
Dnr: KS 21/249

Ånge kommun ©
Näringslivskontoret
www.ange.se/naringslivocharbete
e-post: naringsliv@ange.se

Författare:

Emelie Säterberg
Mats Gustafsson

Sammanfattning

För att få bygga en större vindkraftspark krävs ett miljötillstånd som lämnas av Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen. Enligt 16 kapitlet 4 § i Miljöbalken får tillstånd till en anläggning för vindkraft inte ges om den kommun där anläggningen avses att uppföras inte har tillstyrkt det.

För att fördjupa debatten, engagera de folkvalda samt öka engagemang, transparens och förutsägbarhet kring vindkraftsutbyggnaden, erbjuder Ånge kommun möjlighet för vindkraftsprojektörer att erhålla ett förhandsbesked från den politiska organisationen om hur politiken ser på frågan om tillstyrkan eller avstyrkan i ett tidigare skede än när Länsstyrelsen vanligtvis begär ett besked från kommunen.

Ånge kommun har under våren 2021 lämnat två förhandsbesked till olika exploatörer. Det första avseende en etablering vid Marktjärn och det andra en etablering vid Koberget/Spångberget.

Den här rapporten syftar till att utvärdera erbjudandet om förhandsbesked för etablering av storskaliga vindkraftsparker i Ånge kommun. Rapporten ska kunna användas som diskussionsunderlag av våra förtroendevalda inför beslut om att behålla, förkasta eller förändra modellen för förhandsbesked.

För att kunna utvärdera erbjudandet om förhandsbesked har en enkel enkät tagits fram och skickats ut till representanter från de politiska partierna i kommunfullmäktige samt sju aktörer från vindkraftsbranschen, Länsstyrelsen samt Vindkraftcentrum.

I resultaten framgår att en klar majoritet av respondenterna är positiva till ett fortsatt erbjudande om förhandsbesked. Även potentiella problem och förslag till förbättringar av den praktiska processen behandlas i rapporten och resultatet diskuteras i relation till de förändringar av kommunens roll i tillståndsprövningen för vindkraft som föreslås träda i kraft den 1 januari 2023.

Innehåll

1. Inledning	1
1.1 Bakgrund och problembeskrivning	1
1.2 Syfte och frågeställningar	3
2. Metod	4
2.1 Metoddiskussion	4
3. Resultat	5
3.1 Reflektioner från våra förtroendevalda	5
3.2 Reflektioner från externa aktörer	10
4. Slutdiskussion och slutsatser	14
4.1 Uppskattad process av våra förtroendevalda	14
4.2 Fortbildning och tydlighet är viktigt för syftesuppfyllnadsgraden	14
4.3 Om tidiga och extra underlag	15
4.4 Marknadsföring	15
4.5 Möjlighet till dialog och samverkan uppskattas	16
4.6 Viktigt att erbjudandet fungerar resursbesparande för båda parter	16
4.7 Förhandsbesked och uppdaterad vindbruksplan	17
4.8 Förhandsbesked och ny nationell ordning för tillstyrkan	17
4.9 Fortsatt erbjudande	17
Referenser	18
Bilaga 1 – Frågeformulär	I

1. Inledning

För att få bygga en större vindkraftspark krävs ett miljötillstånd som lämnas av Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen. Enligt 16 kapitlet 4 § i Miljöbalken får tillstånd till en anläggning för vindkraft inte ges om den kommun där anläggningen avses att uppföras inte har tillstyrkt det.

Kommunstyrelsen beslutade den 26 maj 2020 att Ånge kommun ska erbjuda vindkraftsprojektörer ett så kallat förhandsbesked från den politiska organisationen i de fall ett markområdes lämplighet för etablering av en större vindkraftspark undersöks (KS 20/212). I den här rapporten utvärderar vi initiativet, som är unikt i sitt slag i Sverige.

1.1 Bakgrund och problembeskrivning

Frågan om huruvida kommunfullmäktige i Ånge kommun ska tillstyrka eller avstyrka fler vindkraftsetableringar inom kommunens gränser har varit en fråga som tilldragit sig alltmer uppmärksamhet sedan det senaste skarpa tillstyrkansbeslutet lämnades. Både allmänheten och branschen efterfrågar bland annat mer tydlighet och tidigare beslut från våra politiker. För vindkraftsbranschen är det dyrt att projektera och förbereda projekt som i ett sent skede får avslag från politikerna när tillståndsansökan lämnas in, och för allmänheten är det tydligt att vindkraft påverkar människor och livsmiljöer i kanske högre utsträckning än vad som var känt innan den första vindkraftsparken driftsattes i vårt närområde.

Än mer uppmärksamhet har frågan fått efter att flera aktörer lyft fram kommunernas så kallade ”veto-rätt” i tillståndsprocessen för storskalig vindkraft som ett stort problem för den nationella utbyggnaden av vindkraft. Enligt Energimyndigheten och Naturvårdsverket fick 26% av totalt 251 ansökningar under år 2020 avslag, delvis avslag eller så drogs ansökningarna tillbaka på grund av den kommunala veto-rätten. 37% av ansökningarna avslogs, avslogs delvis eller drogs tillbaka av andra anledningar än den kommunala veto-rätten, och resterande 37% erhöll tillstånd. (Energimyndigheten och Naturvårdsverket, 2021)

I Ånge kommun är bilden dock en annan. Ånge kommun har tillstyrkt etablering av totalt 206 vindkraftverk som därefter erhållit tillstånd från miljöprövningsdelegationen. 56 verk är i drift och 84 under byggnation. Tolv av de tillstyrkta vindkraftverken kommer inte att byggas på grund av att tillståndet gått ut – exploatören har inte utnyttjat sitt tillstånd – och det råder stor osäkerhet kring om resterande 66 vindkraftverk kommer att realiseras (32% av tillstyrkta vindkraftverk). (Ånge kommun, 2022)

Frågan om hur kommunens tillstyrkan och inflytande över tillståndsprocessen bör hanteras är lyft på nationell nivå och diskuteras friskt med främst branschföreträdare som framhåller den kommunala vetorätten som problematisk. Se till exempel Energimyndighetens Nationell strategi för en hållbar vindkraftsutbyggnad, betänkandet av utredningen En rättssäker vindkraftsprövning (SOU 2021:53), samt lagrådsremissen om Tidigt kommunalt ställningstagande till vindkraft (Miljödepartementet, 2022).

Förslaget såsom det är formulerat just nu innebär att kommunens inflytande i tillståndsprocessen för vindkraft ska kvarstå men tidigareläggas. Förslaget innebär att kommunen på begäran ska ta ställning till om en viss plats kan tas i anspråk för vindkraft eller inte. En begäran om kommunens ställningstagande ska innehålla en karta som utvisar mark- eller vattenområde som är avsett att tas i anspråk samt uppgifter om det högsta antalet vindkraftverk och deras högsta höjd. Kommunens ställningstagande ska motiveras och lämnas inom nio månader från det att en begäran har kommit in. Kommunens ställningstagande ska utgöra en processförutsättning för tillståndsprövningen, vilket innebär att en ansökan om tillstånd till vindkraftsverksamhet som inte innehåller ett kommunalt medgivande ska avvisas av prövningsmyndigheten. Ett sådant medgivande ska även krävas för att

tillstånd ska kunna ges. Förslaget bedöms spara resurser hos projektörer, tillståndsmyndigheter och andra myndigheter samt vara positivt för sakägare och berörd allmänhet. Lagändringarna om kommunernas skyldighet att på begäran besluta om ett ställningstagande och vad en sådan begäran ska innehålla föreslås träda i kraft den 1 januari 2023. Ändringarna i fråga om det kommunala ställningstagandets betydelse i tillståndprocessen föreslås träda i kraft den 1 oktober 2023. (Miljödepartementet, 2022)

För att fördjupa debatten, engagera de folkvalda samt öka engagemang, transparens och förutsägbarhet kring vindkraftsutbyggnaden, erbjuder Ånge kommun sedan maj 2020 möjlighet för vindkraftsprojektörer att erhålla förhandsbesked från vår politiska organisation om hur politiken ser på tillstyrkan eller avstyrkan i ett tidigt skede. Förhandsbeskedet lämnas till vindkraftsprojektören, men publiceras även på Ånge kommuns hemsida för att likväl öka tydlighet och transparens gentemot allmänheten.

Modellen för förhandsbesked är ursprungligen inspirerad från Sollefteå kommun som var först ut med att avge ett förhandsbesked när en projektör önskade ansöka om en ändring av ett lagakraftvunnet tillstånd som krävde tillstyrkan från kommunen. Modellen har sedan förändrats och anpassats till Ånge kommuns organisation och kontext.

Erbjudandet riktar sig till de aktörer från vindkraftsbranschen som överväger att ansöka om tillstånd för uppförande av en större vindkraftspark inom Ånge kommuns gränser. Med större vindkraftspark avses en anläggning som ska prövas enligt Miljöbalken och behöver en tillstyrkan från kommunen enligt 16 kapitlet 4 § för att erhålla tillstånd.

Samordning av vindkraftsärenden i Ånge kommun sker genom Näringslivskontoret. För att erhålla ett förhandsbesked skickas en förfrågan till naringsliv@ange.se. Efter förfrågan sker ett inledande möte där tjänstepersoner från Näringslivskontoret och representanter från vindkraftsaktören tillsammans planerar processen och går igenom förutsättningarna. Ramar och förutsättningar för vindkraftsprojektet behöver vara möjliga att beskriva på en nivå som gör det användbart som underlag för ett förhandsbesked. För att bereda ärendet behövs vindkraftsprojektörens stöd i form av kompetens på området och material/underlag som beskriver projektet. I ärendebereidningen deltar relevanta tjänstepersoner inom Ånge kommuns organisation som bidrar till att skapa ett så bra och heltäckande underlag som möjligt för våra politiker att behandla.

Varje process planeras gemensamt och tidsplan sätts utifrån gällande mötesagenda för den politiska organisationen samt projektörens resurser och tidsplan. Förhandsbeskedet ska utgöra ytterligare underlag inför avgörandet om att gå vidare med planerna för etablering eller inte. Arbets sättet ska öka transparens och förutsägbarhet kring vindkraftsutbyggnaden och engagera fler kommunmedborgare i ett tidigt skede.

Förhandsbeskedet medför inga förpliktelser, utan speglar hur respektive parti i kommunfullmäktige skulle rösta om frågan om tillstyrkan eller avstyrkan skulle komma vid tiden för förhandsbeskedet. Det slutgiltiga beslutet om tillstyrkan eller avstyrkan fattas av kommunfullmäktige efter förfrågan från Länsstyrelsen och kan skilja sig från förhandsbeskedet.

Sedan erbjudandet togs fram har Ånge kommun lämnat totalt två förhandsbesked i april 2021 (KS 21/89) respektive juni 2021 (KS 21/173). Förhandsbeskederna, inklusive processbeskrivning och respektive partis ställningstagande, finns att läsa i sin helhet på ange.se/vindkraft.

Problemet med att utveckla en ny modell är förstås att den aldrig provats förut. Sollefteå kommun har tidigare lämnat åtminstone ett förhandsbesked enligt tidigare beskrivet, men såvida vi känner till så har ingen annan kommun erbjudit förhandsbesked i samma omfattning och breda bemärkelse som Ånge kommun nu gjort under drygt två års tid. Därför är det extra viktigt att vi utvärderar initiativet.

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med den här rapporten är att utvärdera erbjudandet om förhandsbesked för etablering av storskaliga vindkraftsparker i Ånge kommun. Rapporten ska kunna användas som diskussionsunderlag av våra förtroendevalda inför beslut om att behålla, förkasta eller förändra modellen för förhandsbesked.

2. Metod

För att kunna utvärdera erbjudandet om förhandsbesked har tre målgrupper identifierats som huvudsakligt relevanta för att kunna utforma rapporten; förtroendevalda representanter för partierna i kommunfullmäktige, externa aktörer från vindkraftsbranschen eller som på annat sätt är delaktiga i tillståndsprocessen för vindkraft eller som arbetar med frågan ur nationellt perspektiv, samt tjänstepersoner på Ånge kommun som varit delaktiga i processerna vi gått igenom för att kunna lämna de två förhandsbeskeden.

En enkel enkät togs fram och skickades ut till representanter från de politiska partierna i kommunfullmäktige samt sju aktörer från vindkraftbranschen, Länsstyrelsen samt Vindkraftcentrum. Enkäten var öppen för svar från våra förtroendevalda mellan 9-20 maj 2022, och mellan den 9 maj till 2 juni 2022 för externa aktörer. Totalt skickades en påminnelse till representanter från två olika partier i kommunfullmäktige, samt två påminnelser till externa aktörer som ännu inte svarat dagen innan ursprunglig deadline (20 maj 2022). Med anledning av att en mindre andel svar hade inkommit från externa aktörer togs beslutet att förlänga deadline för svar.

Totalt har vi erhållit elva svar från förtroendevalda (samtliga partier från kommunfullmäktige finns representerade i svaren) och sex svar från externa aktörer. Reflektionerna från tjänstepersoner i analysen har sammanställts internt hos Näringslivskontoret som är samordnande för förhandsbeskedsprocesserna.

Enkäten bestod av totalt sju huvudfrågor samt två öppna tillfällen att utveckla svaren. Frågeformuläret återfinns i bilaga 1 till denna rapport.

I resultaten har partitillhörighet samt organisationstillhörighet kodats om för att skydda respondenterna. Om flera personer från samma parti svarat ser du det på kombinationen av siffra (partitillhörighet) och bokstav (unik respondent). Kodningens ordning är slumpmässig och har ingenting med parti- eller organisationstillhörighet att göra. Maximalt tre personer från samma parti/organisation har svarat på enkäten.

Analysen, diskussionen och slutsatserna i kapitel 4 svarar Näringslivskontoret som samordnande för förhandsbeskedsprocessen för.

2.1 Metoddiskussion

Enkäten var öppen under en relativt kort tid och målet med utskicket var att erhålla perspektiv och reflektioner från representativa personer från kommunfullmäktige samt relevanta externa aktörer. Målet har inte varit att inhämta statistiskt säkerställda resultat och ska således inte användas som något definitivt facit för vad de olika målgrupperna tycker, utan snarare som underlag för fortsatta diskussioner och överläggningar.

Särskilt i frågor som rör vindkraft är det viktigt att komma ihåg att det finns många olika synpunkter och perspektiv närvarande. Huruvida de politiska partierna i kommunfullmäktige har utsett representanter som speglar partiets generella inställning i frågorna som ställts i enkäten har inte hanterats under framtagandet av den här rapporten.

Att erbjuda anonymitet vid enkätutskick medför automatiskt att risken för felaktiga svar är större. I det här fallet har respondenterna varit anonyma, utöver partitillhörighet/organisationstillhörighet, vilket gör det enklare att så väl svara ärligt och öppet på frågorna, som enklare att skriva något som man egentligen inte skulle stå för öppet. Resultaten som presenteras i rapporten ska därför läsas och tolkas med detta i medvetandet.

3. Resultat

I det här kapitlet redovisar vi de svar vi fått in via enkäten som beskrivits i kapitel 2. Resultatkapitlet är uppdelat i två delar; *reflektioner från våra förtroendevalda* samt *reflektioner från externa aktörer*.

Eftersom antalet svar är relativt få har vi valt att redovisa fullständiga resultat i tabellformat. I koderna i den vänstra kolumnen ser du vem som har svarat. Om flera personer från samma parti/organisation svarat ser du det på kombinationen av siffra (partitillhörighet) och bokstav (unik respondent). Kodningens ordning är slumpmässig och har ingenting med parti- eller organisationstillhörighet att göra.

3.1 Reflektioner från våra förtroendevalda

Respondent	Kände du till Ånge kommuns erbjudande om förhandsbesked vindkraft?	Syftet med att erbjuda förhandsbesked vindkraft var att... Är din upplevelse att vi uppfyllt detta syfte med de förhandsbeskedsprocesser vi genomgått?	Förtydliga gärna ditt svar.
Politiker 1a	Ja	Ja	-
Politiker 1b	Ja	Ja	-
Politiker 2a	Ja	Jag vet inte	<i>Jag vet inte i vilken utsträckning de folkvalda tagit till sig de kunskaper som krävs för kunna ta ställning i frågor om vindkraftetableringar. Så har, t.ex. de politiska besluten om kommunal översiktsplan inte verkat ha förstått ens av dem som fattat besluten. Jag frågar mig om det fortfarande är så att fullmäktigeledamöter inte är medvetna om de beslut de fattar och dess konsekvenser.</i>
Politiker 2b	Ja	Ja	-
Politiker 2c	Ja	Jag vet inte	-
Politiker 3	Ja	Ja	<i>Snabba svar spar tid och pengar för alla parter.</i>
Politiker 4	Ja	Ja	<i>Det har gått drygt ett år sedan vårt remissvar. Sedan dess har mycket hänt i fråga om möjliga industrietableringar med nya arbetstillfällen kopplat till produktion av grön el.</i>
Politiker 5	Ja	Jag vet inte	<i>Jag har inte fördjupat mig i effekterna av förhandsbeskedet.</i>
Politiker 6	Ja	Ja	<i>Vi har väl inte marknadsfört det speciellt mycket, men personligen tyckte jag att det var mycket bra att vi kunde framföra våra synpunkter vid ett tidigt stadium. Detta ger även</i>

			<i>exploatören tid att eventuellt korrigera sin plan.</i>
Politiker 7a	Nej	Nej	-
Politiker 7b	Nej	Nej	-

Tabell 3.1 - förtroendevalda

I tabell 3.1 framgår att alla respondenter utom två (tillhörande samma parti) kände till att Ånge kommun erbjuder förhandsbesked vindkraft. Sex respondenter upplever att vi uppnått syftet med att erbjuda förhandsbesked, tre har svarat ”jag vet inte” (varav två från samma parti), och två upplever att vi inte uppfyllt syftet (tillhörande samma parti).

Respondent	Övergripande, vad tycker du är bra med Ånge kommuns initiativ att erbjuda förhandsbesked vindkraft?	Övergripande, vad tycker du är mindre bra med Ånge kommuns initiativ att erbjuda förhandsbesked vindkraft?
Politiker 1a	<i>Att det ger tydligare planeringsförutsättningar, för exploitörerna och för oss.</i>	<i>Inget</i>
Politiker 1b	<i>För att man på ett seriöst sätt kan svara företagen innan man lägger ner tid och pengar.</i>	<i>det kan begränsa möjlighet att bygga på lämpliga platser.</i>
Politiker 2a	<i>Det är bra.</i>	<i>Kanske folkvalda skulle behöva en grundligare förklaring av vad förhandsbeskedet innebär med avseende på den politiska processen att ta fram en översiktsplan (se fråga 4).</i>
Politiker 2b	<i>Att man får känna sig delaktig i beslutet</i>	<i>Ett positivt förhandsbesked kan bli ett negativt beslut i slutändan. Då har oftast någon "lurats" att investera både tid och pengar</i>
Politiker 2c	-	-
Politiker 3	<i>Som ovan</i>	<i>Vi ser fördelar med att processen sköts på ett professionellt sätt och ser inga nackdelar, förutsatt att det finns möjlighet med dialog och att det sköts på ett korrekt sätt.</i>
Politiker 4	<i>Det har skapat tydlighet i vad som gäller fram till dess att en ny översiktsplan blir klar.</i>	<i>Om processen med översiktsplanen drar ut på tiden kan det innebära att intressenter för vindkraftproduktion vänder sig åt annat håll.</i>
Politiker 5	<i>Som politiker blir vi tidigare insatt i förfrågningarna om etableringar. Bolagen får en aning om vartåt det lutar.</i>	<i>Ser inget negativt</i>
Politiker 6	<i>Processen ska komma tidigt, exploitören och politiken måste få tid att synka eventuella krav och lösningar.</i>	<i>Tror inte att det finns några direkta nackdelar.</i>
Politiker 7a	<i>Våran ståndpunkt är att det inte ska byggas någon mer vindkraft i kommunen</i>	<i>Att kommunen överhuvudtaget pratar om förhandsbesked... då det är taget beslut om ett stopp..</i>
Politiker 7b	<i>Inget</i>	<i>Det är dåligt på grund av att det inte ska byggas någon mer vindkraft</i>

Tabell 3.2 - förtroendevalda

På frågorna om vad som övergripande är bra respektive mindre bra med förhandsbesked vindkraft i tabell 3.2 framgår att tydlighet och delaktighet upplevs ha stärkts vilket är bra. Att processen kommer igång tidigt ger tydligare planeringsförutsättningar och ger exploitör och politik tid att synka krav och

lösningar. Det lyfts även att det är viktigt att företagen genom förhandsbeskeden får en aning om var tillstyrkansbeslutet "lutar" innan alltför mycket tid och pengar läggs ner.

Två respondenter (från samma parti) lyfter tydligt fram att de inte ser något bra med erbjudandet om förhandsbesked vindkraft mot bakgrund av inställningen att det inte ska byggas mer vindkraft i Ånge kommun. I övrigt ser fyra respondenter inget direkt negativt med erbjudandet. Övriga fem respondenter lyfter fram några farhågor där det handlar om att förhandsbeskeden kan begränsa möjligheten att bygga på lämpliga platser, tydlighet kring vad förhandsbeskedet innebär, att professionalism och dialog är viktigt under processens gång, samt att förhandsbeskedet inte är bindande utan kan vilseleda projektörer om beslutet blir ett annat när den skarpa frågan ska behandlas i kommunfullmäktige. En respondent lyfter in en farhåga om att projektörer vänder sig åt annat håll om processen med översiktsplanen drar ut på tiden.

Respondent	Praktiskt, ser du några problem med hanteringen av förhandsbesked vindkraft?	Praktiskt, har du några förslag till förbättringar avseende processen och erbjudandet om förhandsbesked vindkraft?
Politiker 1a	<i>Nej</i>	<i>Inte för dagen</i>
Politiker 1b	<i>nej</i>	<i>Nej</i>
Politiker 2a	<i>Respondenterna kanske endast intar en ideologisk synvinkel utan att se realpolitisk bild av ämnet. Ämnet har inflammerats, vilket kanske förblindar den realpolitiska bilden.</i>	<i>Utbilda politikerna i fullmäktige om processen att ta fram ett tillstånd. Troligtvis har politikerna svag kunskap om vilka krav samhället redan idag har kring tillståndsfrågan. Projekt som kan medföra "stora miljökonsekvenser" är idag hårt reglerade. Lagövervakande myndigheter på regions- och riksnivå har sannolikt större kunskaper och erfarenheter om miljökonsekvenser och lagefterlevnad än som kan hittas på kommunnivå.</i>
Politiker 2b	<i>Ja som "företagare" eller markägare kan det ju bli brsvärligt om det blir olika beslut. Sedan måste även vi politiker bli tydligare om var vi står</i>	<i>Man kanske helt enkelt ska byta namn från förhandsbesked till.... rekommendation eller nått liknande. Många tolkar det som ett riktigt beslut.</i>
Politiker 2c	-	-
Politiker 3	<i>Vi ser inte några problem, förutsatt att det finns komplett underlag och tid för handläggning och för intern och extern dialog.</i>	<i>Inte så här långt.</i>
Politiker 4	<i>Processen kan lätt bli utdragen i tid.</i>	<i>Med en ny översiktsplan på plats borde politiken kunna komma överens om att, med i huvudsak den som styrmedel, delegera till berörda tjänstemän att utforma förhandsbesked till de intressenter som kontaktar kommunen.</i>
Politiker 5	<i>Nej.</i>	<i>Tydligare konsekvensbeskrivningar skulle göra det lättare att ge säkrare besked.</i>
Politiker 6	<i>Möjligen att det kommer så tidigt att inte alla detaljer är klar, men stort ser jag inga nackdelar.</i>	<i>Denna process som den genomfördes med att varje parti oinskränkt fick framföra sina åsikter är otroligt viktigt. På det sätt som ni genomförde det blev det ett mycket demokratisk system. När frågorna hanterades i KS så bestämde majoriteten vilka frågor som fick ställas i samrådsyttrandet, detta ger ett odemokratiskt system och leder med större sannolikhet till att partiet säger nej i KF.</i>
Politiker 7a	<i>Ja ... Vi lägre ner onödig tid</i>	<i>Ett klart nej utan svammel</i>
Politiker 7b	<i>Slöseri med tid</i>	<i>Det är en kostnad som är onödig då det inte ska byggas mer vindkraft i kommunen</i>

Tabell 3.3 - förtroendevalda

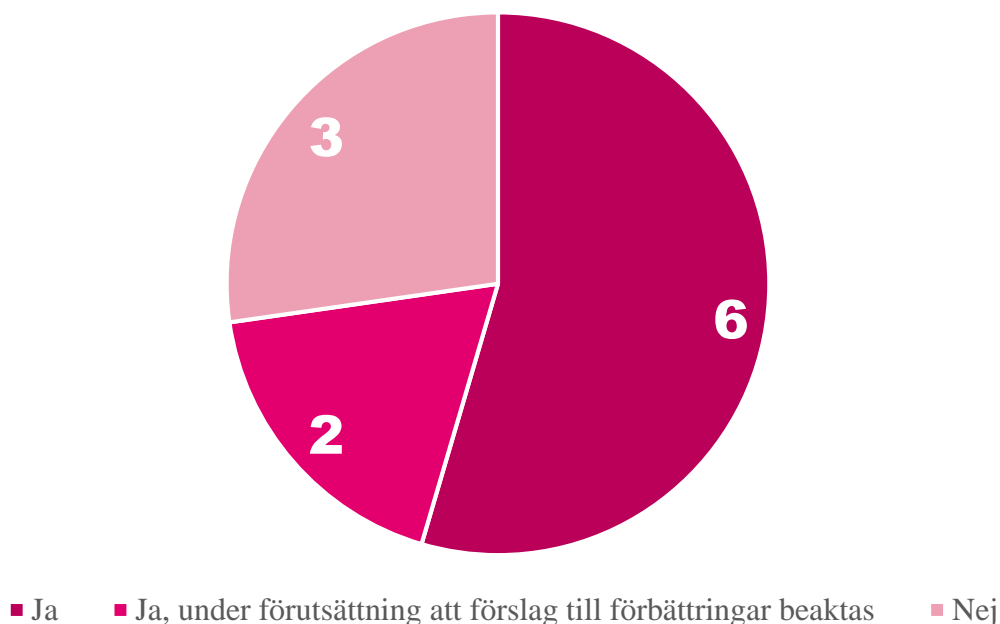
I tabell 3.3 framgår huruvida man ser några praktiska problem med hanteringen av förhandsbesked vindkraft samt förslag till förbättringar avseende processen. Två respondenter (från samma parti) vidhåller att erbjudandet om förhandsbesked är onödigt och slöseri med tid.

Problematik som lyfts handlar dels om att ideologisk synvinkel kan förblinda den realpolitiska bilden när ämnet har inflammerats. Även frågan om att det kan bli besvärligt för företagare och markägare om beslutet förändras från förhandsbesked till skarpt tillstyrkansbeslut lyfts fram som ett potentiellt problem. Två respondenter understryker att det är viktigt att underlagen för förhandsbeskeden behöver vara kompletta vilket kan utgöra ett problem när förhandsbeskedet ska lämnas tidigt i processen. En respondent påpekar att processen lätt kan bli utdragen i tid.

Två förslag till förbättringar av processen handlar om viss otydlighet kring vad som gäller. Dels föreslås att politikerna i kommunfullmäktige ska utbildas kring tillståndsprocessen generellt, och dels lyfts en farhåga om att just begreppet ”förhandsbesked” kan vara orsak till att det kan tolkas som ett riktigt beslut. Den sistnämnde föreslår ett eventuellt namnbyte. En respondent lyfter också att tydligare konsekvensbeskrivningar skulle göra det lättare att ge säkrare besked. Ytterligare ett förslag som lämnas är att politiken, med en ny översiktsplan på plats, skulle kunna komma överens om att delegera uppgiften att formulera förhandsbesked till tjänstepersoner.

En respondent lyfter särskilt fram att förhandsbeskedsprocesserna stärkt det demokratiska systemet, samt att själva hanteringen av demokratiska processer kan påverka faktiska beslut i kommunfullmäktige.

Slutligen, tycker du att Ånge kommun ska fortsätta erbjuda förhandsbesked vindkraft?

Figur 3.1 - förtroendevalda

Slutligen anser sex förtroendevalda respondenter att Ånge kommun ska fortsätta erbjuda förhandsbesked vindkraft och tre att vi inte ska göra det. Två respondenter, politiker 2a och 4, tycker

att vi ska fortsätta erbjuda förhandsbesked under förutsättning att förslagen till förbättringar av processen beaktas (se tabell 3.3).

Respondent	Är det något mer du vill tillägga, gör gärna det här!
Politiker 1a	<i>Nej</i>
Politiker 1b	-
Politiker 2a	-
Politiker 2b	<i>Fanns inget nja, så det blev så här.</i>
Politiker 2c	<i>Att vi har byggt klart vindkraft i vår kommun , Stopp för mer vindkraft.</i>
Politiker 3	<i>De två fall som varit aktuella är inte representativa eftersom ny översiktsplan ej är fastställd. Vi har ett principbeslut som vi förhåller oss till i väntan på ny översiktsplan är tagen.</i>
Politiker 4	<i>Dessa svar representerar (parti i kommunfullmäktige) i Ånge.</i>
Politiker 5	-
Politiker 6	<p><i>Informationen om "mark och vattenanvändning" som kommunen ska använda sitt veto till borde förtydligas. Det används som ett försök att förminska tveksamma partier till att få ha åsikter. Men de har ändå sitt personliga veto. Det har funnits en kultur från majoriteten att endast deras synsätt är det rätta och det har lett till aktiva försök att blockera de som har varit tveksamma, detta har i sin tur lett till ett NEJ på beslut som kanske skulle kunna blivit JA. Nu när majoriteten pendlar värre än ett vindkraftverk snurrar så blir det ännu svårare att förstå. (parti i kommunfullmäktige) har genom alla processer haft ett tydligt krav, och det är att det ska ge varaktiga arbetstillfällen innan vi är intresserad att diskutera. Detta har vi oinskränkt fått framföra i denna grupp, vi har även haft enskilda dialoger med exploatörer i denna fråga då de har viljat haft få mer information.</i></p> <p><i>Denna fråga är så viktig att den inte ska begränsas av majoritetsinflytande utan den ska vara helt exploatören genom hela processen fram till slutgiltigt beslut.</i></p> <p><i>Min slutsats är att det var en betydligt mer transparent och demokratisk process när denna fråga hanterades genom denna grupp, och detta är ett måste i en sådan viktig fråga.</i></p>
Politiker 7a	<i>Vi ska inte öka beroendet av fosilenergi med vindkraft...</i>
Politiker 7b	<i>Att bygga ut vindkraft gör oss bara mer beroende av fossila bränslen, sen en massa plast i natuvern samt vattendrag.</i>

Tabell 3.4 - förtroendevalda

3.2 Reflektioner från externa aktörer

Respondent	Kände du till Ånge kommuns erbjudande om förhandsbesked vindkraft?	Syftet med att erbjuda förhandsbesked vindkraft var att... Är din upplevelse att vi uppfyllt detta syfte med de förhandsbeskedsprocesser vi genomgått?	Förtydliga gärna ditt svar.
Extern 1	Ja	Jag vet inte	-
Extern 2	Ja	Ja	Ett sätt till tidig debatt och en möjlighet att göra vindbruksplanen någorlunda förankrad
Extern 3a	Nej	Jag vet inte	Jag kände inte till detta
Extern 3b	Ja	Ja	Vi ser ett värde av en tidig dialog, men vi har inte själva haft något projekt som berörts av förhandsbesked.
Extern 4	Nej	Jag vet inte	Det vindkraftprojekt (””) som (aktör) arbetar med ligger inte i Ånge kommun utan omfattas enbart av (grann-) kommun. Tillståndet meddelades under (år) vilket sannolikt var före Ånge kommuns erbjudande om förhandsbesked hade startat. (aktör) senaste kontakter med Ånge kommun om projektet har skett genom koncessionsprövningen av en ny kraftledning mellan vindparken och (aktör) transformatorstation (plats). Såväl samråd som remissomgång från Ei har fungerat bra med Ånge kommun.
Extern 5	Ja	Jag vet inte	(aktör) har ännu inte haft möjlighet att ansöka om förhandsbesked vindkraft.

Tabell 3.5 – externa

I tabell 3.5 framgår att fyra av sex externa respondenter kände till Ånge kommuns erbjudande om förhandsbesked. En aktör lyfter särskilt att förhandsbeskedet är ett sätt till tidig debatt och en möjlighet att göra vindbruksplanen någorlunda förankrad. Tre av respondenterna har förtydligt att de inte begärt eller erhållit ett förhandsbesked ännu.

Respondent	Övergripande, vad tycker du är bra med Ånge kommuns initiativ att erbjuda förhandsbesked vindkraft?	Övergripande, vad tycker du är mindre bra med Ånge kommuns initiativ att erbjuda förhandsbesked vindkraft?
Extern 1	Det är bra att ta dessa frågor innan man hunnit alltför långt i en tillståndsprocess. Samtidigt finns en risk att all info om projektet inte kommit upp på bordet. Men jag ser i vilket fall positivt på att få förhandsbesked.	Kanske finns det en risk att frågan i ett tidigt skede väger lätt och att det kanske känns lättare att säga nej än vid en riktigt förfrågan om tillstyrkande.
Extern 2	Bra tänkt, men hela frågan svajar friskt i den rikspolitiska blåsten	Vet inte. Kanske finns kunskapsbrister bland dem som beslutar
Extern 3a	Jag tänker att detta är i linje med en del av den diskussion som först på riksplan gällande VETO för kommuner där det talas om att kommuner ska lämna besked tidigare i processen. Jag förstår poängen men ser inte hur det ska ge möjlighet att tillståndsge fler projekt (vilket är målet).	se fråga 5

	<i>Som i alla processer av sådant slag är det detaljerna som avgör hur det fungerar.</i>	
Extern 3b	<i>Bra att man har dialog och samråd tidigt avseende markanvändningen.</i>	<i>Att investera i projekt är både tids- och resurskrävande och det finns fortsatt en politisk risk eftersom förhandsbeskedet inte är juridiskt bindande.</i>
Extern 4	<i>Det ser vi som mycket bra.</i>	<i>Inget</i>
Extern 5	<i>Jag tycker det är bra att ha en tidig, tydlig dialog. Viktigt är också att i den tidiga dialogen klart förstå kommunens argument så att anpassningar kan ske. I normala fall anpassas området under utvecklingens gång så det är viktigt att det är klart varför ett projekt anses lämpligt eller olämpligt</i>	<i>Återkoppling till svar ovan, viktigt med en väl avvägd återkoppling som ger projektören möjlighet att ändra förutsättningar och kunna be om ytterligare förhandsbesked.</i>

Tabell 3.6 - externa

Samtliga externa respondenter som svarat ser positivt på Ånge kommuns erbjudande om förhandsbesked vindkraft. En respondent lyfter att initiativet ligger i linje med en del av den diskussion som förs på nationell nivå gällande kommunernas veto-rätt om att kommunerna ska lämna beskedet tidigare i processen.

Vissa farhågor lyfts in såsom att det finns en risk med tidiga besked i och med att inte alla underlag och all info finns om projektet ännu, samt att frågan i ett tidigare skede väger lättare och att det kan kännas lättare för politikerna att säga nej än vid en senare förfrågan om tillstyrkande. Det är också viktigt för aktörerna att få tillfälle att förstå kommunens argument tidigt så att anpassningar av projekten kan ske, samt att kunna inkomma med begäran om ytterligare ett förhandsbesked därefter. En respondent funderar på om det kan finnas kunskapsbrister bland dem som beslutar, och en respondent lyfter in riskerna kopplat till att förhandsbeskedet inte är juridiskt bindande. Att investera i projekt beskrivs som både tids- och resurskrävande.

Respondent	Praktiskt, ser du några problem med hanteringen av förhandsbesked vindkraft?	Praktiskt, har du några förslag till förbättringar avseende processen och erbjudandet om förhandsbesked vindkraft?
Extern 1	-	-
Extern 2	<i>Inte mer än politikens tillkortakommanden i övrigt</i>	<i>Nej, men hela hanteringen är i stöpslev. Omprövning kommer att behövas utifrån nya förutsättningar</i>
Extern 3a	<i>se fråga 5</i>	<i>Vi har ett stort behov av och kommer ha ett ökande behov av elproduktion i Sverige (och många andra länder). Om syftet är att skapa möjligheter att skapa förutsättningar till dels mer elproduktion, men dels också att genom tidigt engagemang, kunna skapa förutsättningar för att nyttigöra projekt i regionen så tror jag att det kan vara ett starkt redskap. man kan då både jobba mot nationella och internaionella mål samtidigt som man kan dra nytta av naturresurserna på ett lokalt plan.</i>
Extern 3b	<i>Vi har inte någon erfarenhet av förhandsbesked i våra projekt</i>	<i>Vi deltar gärna i direktdialog i utvärderingen.</i>
Extern 4	<i>Ja, (aktör) har erfarenheter av att kommuner som lämnat tillstyrkan (både som förhandsbesked och vid förfrågan från MPD vid tillståndsansökan) därefter har beslutat att avstyrka vindkraftetableringar.</i>	<i>Det viktigaste är att förhandsbeskedet är väl underbyggt och baseras på nuvarande faktiska förhållanden om översiktsplanen inte är uppdaterad. Projektören måste kunna förlita sig på att ett positivt förhandsbesked håller genom tillståndsprövningen.</i>

Extern 5

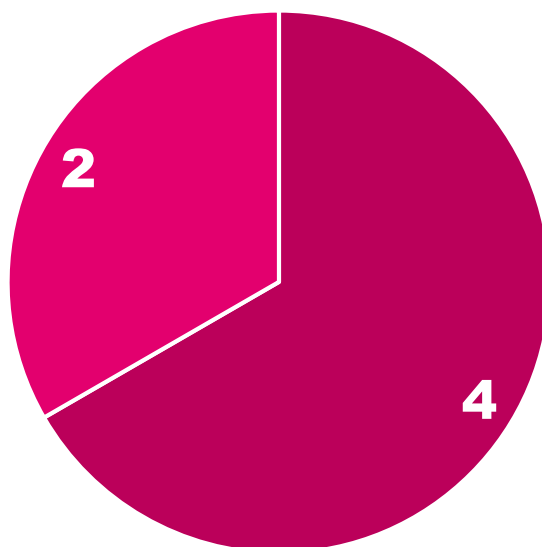
I ett tidigt skede är projektet ännu inte anpassat efter alla inkomna synpunkter risken är att det blir nej med anledning av något som hade kunnat ändras i dialog med berörds

Som ovan, en tydlig dialog och möjlighet att komma tillbaka i ett senare skede

Tabell 3.7 - externa

Praktiska problem som lyfts av några externa respondenter i tabell 3.7 återkopplar till föregående stycke om att förhandsbeskedet inte är juridiskt bindande samt att tidiga underlag inte är anpassade efter inkomna synpunkter och därmed riskerar "ett nej" på grund av det. Förslag till förbättringar handlar således om att projektörerna måste kunna förlita sig på att förhandsbeskedet håller genom tillståndsprövningen samt att det bör vara möjligt för projektörerna att återkomma för ett nytt förhandsbesked när anpassningar gjorts. En respondent lyfter vikten av att använda förhandsbeskedsprocessen för att skapa bättre förutsättningar för såväl elproduktion som att nyttigöra projekt i regionen. Respondenten menar att det på så sätt är möjligt att jobba både med nationella och internationella mål och samtidigt dra nytta av naturresurserna på ett lokalt plan.

Slutligen, tycker du att Ånge kommun ska fortsätta erbjuda förhandsbesked vindkraft?

■ Ja ■ Ja, under förutsättning att förslag till förbättringar beaktas

Figur 3.2 - externa

Samtliga sex externa respondenter tycker att Ånge kommun ska fortsätta erbjuda förhandsbesked vindkraft. Två av dem, respondent 3a och 5, under förutsättning att förslagen till förbättringar av processen beaktas (se tabell 3.7).

Respondent	Är det något mer du vill tillägga, gör gärna det här!
Extern 1	-
Extern 2	<i>Kartago bör förstöras</i>

Extern 3a	-
Extern 3b	-
Extern 4	<i>Bra initiativ att göra denna enkätundersökning!</i>
Extern 5	-

Tabell 3.8 - externa

4. Slutdiskussion och slutsatser

Syftet med den här rapporten var att utvärdera erbjudandet om förhandsbesked för etablering av storskaliga vindkraftsparker i Ånge kommun. Rapporten ska kunna användas som diskussionsunderlag av våra förtroendevalda inför beslut om att behålla, förkasta eller förändra modellen för förhandsbesked.

För att kunna sammanställa rapporten och uppfylla syftet skickades en enkel enkät ut till relevanta målgrupper. I det här kapitlet sammanfattar vi de inkomna reflektionerna från våra förtroendevalda och de externa aktörer som svarat på enkäten. Analysen återknyter också till bakgrunden och omvärldsbevakningen i kapitel 1.

Analyserna i det här kapitlet svarar Näringslivskontoret som samordnande för förhandsbeskedsprocesserna för.

4.1 Uppskattad process av våra förtroendevalda

Två förtroendevalda från samma parti har varit tydliga i alla sina svar med att visa sitt missnöje med förhandsbeskedsprocessen och att initiativet är helt onödigt eftersom man driver frågan om att det inte ska byggas mer vindkraft i Ånge kommun. Det har respondenterna förstås rätt i – att tid och resurser som läggs på förhandsbeskedsprocessen och vindkraftsfrågan generellt är onödigt slöseri om det skulle råda tydlig majoritet i kommunfullmäktige om att inte tillstyrka fler vindkraftsprojekt. När vi skrivit denna rapport har vi dock utgått ifrån att så inte är fallet och att det därmed finns ett värde av att utvärdera initiativet förhandsbesked vindkraft.

Utöver dessa två förtroendevalda visar resultaten relativt tydligt att förhandsbeskedsprocessen är uppskattad. Framför allt framhävs att processen bidragit med mer tydlighet i den annars ganska komplexa tillståndsprövningsprocessen, både gentemot allmänheten och vindkraftsbranschen, samt att fler kommit till tals och blivit insatta i frågan i ett tidigare skede. På så vis upplevs förhandsbeskedsprocessen ha bidragit till bättre delaktighet och stärkt demokratisk process i en ”inflammrad” fråga.

4.2 Fortbildning och tydlighet är viktigt för syftessuppfyllnadsgraden

Sedan år 2017 har Näringslivskontoret arbetat med olika former av kunskapshöjande insatser kopplat till vindkraftsutbyggnaden, både i projektform och inom ordinarie verksamhet sedan uppdraget som samordnande instans för vindkraftsärenden antogs. Resultaten i den här rapporten bekräftar att det här är viktiga insatser att fortsätta arbeta med kontinuerligt och upprepande. Särskilt lyfts att vi förlöpande skulle behöva prata om vad det egentligen är våra förtroendevalda ska ta ställning till vid tillstyrkansbesluten och i förhandsbeskeden. Var innebär egentligen en lämplig respektive olämplig mark- och vattenanvändning ur ett kommunalt perspektiv? Vad säger experterna som arbetar med de här frågorna på daglig basis och som kan detta bättre än oss? Även hur tillståndsprövningsprocessen för större vindkraftsparker ser ut, går till och fungerar lyfts fram som ett särskilt viktigt område för kunskapshöjande insatser.

Näringslivskontoret har vid flera tillfällen, både inom de två förhandsbeskedsprocesserna vi gått igenom och utanför dessa, samordnat och erbjudit kunskapshöjande insatser där ovan beskrivna ämnesområden varit huvudteman. Problem vi upplever är dock dels att det i den breda bemärkelsen saknas intresse och engagemang som leder till låg delaktighet vid insatserna, och dels att vi ännu inte hittat utbildande aktörer som har fullt förtroende från våra förtroendevalda (eller allmänheten, i de fall kunskapsinsatserna varit externt riktade). I resultaten i kapitel 3 lyfts särskilt ”Lagövervakande myndigheter på regions- och riksnivå” fram som sannolika innehavare av större kunskaper om erfarenheter om miljökonsekvenser och lagefterlevnad än som kan hittas på kommunnivå. Under näringslivskontorets kunskapshöjande insatser har bland annat Länsstyrelsen och Miljöprövningsdelegationen, Energimyndigheten och Naturvårdsverket, representanter från Miljödepartementet, Svenska kraftnät och Vindkraftcentrum närvarat.

För att vi ska kunna fortsätta anordna kunskapshöjande insatser riktade till våra förtroendevalda krävs ett tydligare uppdrag där det framgår önskemål om ämnesområden, vilka aktörer som betraktas som tillförlitliga källor samt generell information om faktorer som bidrar till ett större intresse, bättre engagemang och en högre närvaro.

I övrigt lyfts det också fram i resultaten att det är viktigt att själva förhandsbeskedsprocessen är välplanerad, tydlig och tidsmässigt effektiv. Under de två förhandsbeskedsprocesser vi hittills gått igenom har vi upplevt att det finns risk att de drar ut på tiden. Det är många personer som är delaktiga under en förhandsbeskedsprocess – både externa aktörer, våra förtroendevalda och tjänstepersoner från Ånge kommun. Under förutsättning att processen är välplanerad och tidsplanen genomförbar är det viktigt att samtliga personer som är involverade tar sitt ansvar för att förhålla sig till planen.

I resultaten lyftes också ett förslag om att byta namn från ”förhandsbesked” för att just begreppet kan vara en källa till missförstånd om vad det egentligen är våra förtroendevalda ska göra. Om fler upplever att det kan vara så, kan det förstås vara en bra idé. Det är dock viktigt att ett namnbyte efter två år är motiverat, eftersom det trots allt kan vara ett relativt inarbetat begrepp både inom Ånge kommun och nationellt vid det här laget.

4.3 Om tidiga och extra underlag

Tillhandahållna och sammanställda underlag för förhandsbeskeden lyfts fram som mycket viktiga, men också som ett potentiellt problemområde. Både förtroendevalda och externa aktörer lyfter att just tidiga underlag kan vara komplexa som beslutsunderlag av anledningen att de är just tidiga. Tidigt i arbetet med att undersöka en plats lämplighet för en större vindkraftsetablering görs många utredningar på teoretisk nivå, och vissa antaganden behöver förmodligen utgöra underlag för fortsatta investeringar i utredningar av området. I en komplett ansökan som lämnas in till Miljöprövningsdelegationen är kraven på omfattande så väl teoretiska som empiriska, ibland kompletterande, utredningar mycket tydligare än i det tidiga skedet då det är tänkt att förhandsbeskedet ska lämnas. Externa aktörer lyfter även fram att anpassningar utifrån ”tidig dialog”, förhandsbeskedsprocessen och samråd med allmänheten vanligtvis görs efter det tillfälle då ett förhandsbesked önskas. Därför framhålls att det är viktigt att den som erhåller ett förhandsbesked har möjlighet att göra dessa anpassningar och sedan återkomma med en ny förfrågan till kommunen.

I resultaten i kapitel 3 lyfts också att det skulle vara enklare att lämna tillförlitligare besked med bättre konsekvensbeskrivningar till hands. Under de två förhandsbeskedsprocesser vi gått igenom har vindkraftsprojektörerna varit mycket tillmötesgående och tillgängliga för att kunna bidra med mer underlag vid efterfrågan, men denna möjlighet har nyttjats i väldigt liten utsträckning av våra förtroendevalda. Om detta handlar om underlag som vindkraftsprojektörerna, till en rimlig resursåtgång, har möjlighet att bidra med är det viktigt att processen utnyttjas för att lyfta frågan.

Under de processer vi gått igenom kan vi också konstatera att det efterfrågats underlag som en enskild vindkraftsprojektör omöjligen kan få fram till en rimlig resursåtgång. Då kvarstår frågan om vem som bör ta fram underlag som saknas – är Ånge kommun beredda att investera resurser för att få fram relevanta underlag för att kunna ta bra beslut, eller bör någon annan göra det? Vem, i så fall?

4.4 Marknadsföring

Två förtroendevalda från samma parti har i sina svar uppmärksammat oss på att de inte kände till att Ånge kommun erbjuder förhandsbesked vindkraft. Det här är ett förvånande faktum och allvarligt problem som omgående behöver lösas av den politiska organisationen som beslutat om att erbjuda förhandsbesked vindkraft.

I övrigt har två externa respondenter angett att de inte kände till att Ånge kommun erbjuder förhandsbesked vindkraft. Erbjudandet har inte aktivt marknadsförts i externa kanaler utöver att det finns tillgängligt på Ånge kommuns hemsida. Näringslivskontorets arbetssätt och ambition är dock att

ha nära och löpande dialog med de kända vindkraftsprojektörer som har intressen inom Ånge kommuns gränser och utanför, i närheten av Ånge kommuns gränser. Samtliga aktörer som har löpande dialog med Näringslivskontoret har informerats om erbjudandet och påminns också löpande om att möjligheten finns när vi ser att ett projekt skulle kunna utgöra föremål för förhandsbesked. Aktörer som väljer att inte ha dialog med Näringslivskontoret står således automatiskt längre ifrån erbjudandet.

Vidare har Ånge kommun medialt uppmärksammats för initiativet, och i de fall Ånge kommun funnits representerade i sammanhang där kommunernas veto-rätt diskuterats har förhandsbeskedet lyfts fram som en alternativ lösning till att förändra nuvarande ordning.

4.5 Möjlighet till dialog och samverkan uppskattas

Förhandsbeskedsprocessen beskrivs av både förtroendevalda och externa aktörer som en positiv möjlighet till tidig dialog och samverkan. Flera externa aktörer har under lång tid öppet ställt sig positiva till vad som kommit att kallas tidig dialog, men hur kommunen ska genomföra denna (vilka som ska delta, förhållningssätt, och så vidare) har inte varit lika tydlig. Det är tydligt att förhandsbeskedsprocessen är ett steg på rätt väg för att kunna tillmötesgå vindkraftsprojektörernas önskemål om tidig dialog.

I resultaten framgår också att en tidig dialog och samverkan i anslutning till en potentiell vindkraftsetablering behöver syfta till att skapa förutsättningar för båda parter intressen. Syftet ska således vara att skapa rätt förutsättningar i samverkan för både elproduktion och nyttogörande i regionen. För att en sådan samverkan ska bli framgångsrik och effektiv krävs dock att båda parter i dialogen (vindkraftsprojektören och kommunen) är överens om det syftet. Om förhandsbeskedsprocessen kan användas för att jobba både mot nationella och internationella mål och samtidigt nyttogöra naturresurserna på det lokala planet är förhandsbeskedet ett starkt redskap.

4.6 Viktigt att erbjudandet fungerar resursbesparande för båda parter

Det kanske tyngsta problemet initiativet förhandsbesked vindkraft dras med, och som också diskuteras på nationell nivå i fråga om att förändra ordningen för kommunernas roll i tillståndsprövningen, är att förhandsbeskedet inte är bindande och således kan förändras i det skarpa beslutet om tillstyrkan eller avstyrkan i tillståndsprocessen. Både förtroendevalda och externa aktörer framhåller vikten av att vindkraftsprojektören behöver kunna lita på att förhandsbeskedet håller genom hela tillståndsprocessen.

Med erfarenhet från de två förhandsbeskedsprocesser vi gått igenom anser Näringslivskontoret att det är viktigt att utveckla dialog och samverkan mellan kommun och vindkraftsprojektörer än mer. Det är viktigt att förtroendevalda deltar under kunskapshöjande insatser och det är viktigt att förtroendevalda löpande har dialog med vindkraftsprojektörer som undersöker områdets lämplighet för etablering av storskalig vindkraftsproduktion. I dagsläget sköts den löpande dialogen i princip uteslutande via tjänstepersoner på Näringslivskontoret och delaktigheten i den här typen av dialog med vindkraftsprojektörerna var låg från våra förtroendevalda under förhandsbeskedsprocesserna. Få partier tog tillfället i akt att boka in separata möten med aktörerna, vilket i tidigare utvärderingssammanhang varit en besvikelse för vindkraftsprojektens företrädare som avsatt så väl tid och resurser som engagemang för detta. Vi tror också att det är viktigt med en efterföljande dialog efter ett lämnat förhandsbesked. Dels behöver förhandsbeskeden tydligt motiveras skriftligt, och dels behövs fortsatt dialog för att skapa en djupare förståelse hos projektörerna kring varför beskedet blev som det blev. Om möjligt bör dialogen också innefatta öppningar för hur vindkraftsprojektören kan anpassa projektet för att erhålla ett nytt, annorlunda förhandsbesked, eller ett skarpt tillstyrkansbeslut i ett senare skede i samband med tillståndsprövningen.

För Ånge kommuns del är det förstås också viktigt att resurser används på ett effektivt sätt. Om det skulle råda en klar majoritet om att inte tillstyrka fler vindkraftsprojekt i Ånge kommun är erbjudandet

om förhandsbesked onödigt. Det är viktigt att det råder en bred politisk enighet om att erbjudandet och processen är bra för att det ska vara motiverat att lämna fler förhandsbesked.

4.7 Förhandsbesked och uppdaterad vindbruksplan

I sammanhanget är det relevant att nämna Ånge kommuns pågående arbete med att uppdatera vindbruksplanen. En förtroendevald respondent går så långt som att föreslå att med en ny översiktsplan skulle förhandsbeskeden helt och hållet kunna baseras på den nya översiktsplanen och således skulle arbetet kunna delegeras till tjänstepersoner.

Näringslivskontoret anser att ett sådant förfarande kräver en mycket väl underarbetad och förankrad översiktsplan som dessutom löpande uppdateras för att vara hållbar över tid. Vidare beror användbarheten i översiktsplanen i det här syftet på hur översiktsplanen utformas. Att delegera förhandsbeskeden enligt förslaget är endast möjligt om tydliga och icke förändringsbara områden pekas ut i översiktsplanen. Om istället yttre gränser i form av större landområden pekas ut bör förhandsbeskedsprocessen i dess nuvarande form fortsatt vara relevant för så väl våra förtroendevalda och allmänheten som för vindkraftsprojektörerna.

4.8 Förhandsbesked och ny nationell ordning för tillstyrkan

Också förslagen till ny ordning för kommunernas inflytande över tillståndsprocessen för vindkraft är värd att beakta och diskutera i förhållande till Ånge kommuns nuvarande erbjudande om förhandsbesked. Såsom förslaget är utformat i dagsläget innebär förändringen i princip att Ånge kommuns förhandsbesked skulle bli bindande och gällande under fem års tid, och på så sätt utgöra en processförutsättning för tillståndsprövningen. En annan skillnad är att de lagstadgade kraven på underlag för Ånge kommuns del är betydligt lägre än vad vi blivit vana vid i förhandsbeskedsprocessen och vid skarpa tillstyrkansbeslut. I och med de nya reglerna räcker det att vindkraftsprojektören redovisar de yttre gränserna för det tilltänkta området, maximalt antal vindkraftverk samt maximal höjd för dessa.

Näringslivskontoret befarar att antalet ärenden av det här slaget kan öka drastiskt mot bakgrund av att vi känner till att vår kommun är attraktiv för vindkraftsbranschen samt att istället för att skicka in en begäran sänks i och med de nya reglerna. Vad vi kan konstatera att vi är väl förberedda, förmodligen mest förberedda i hela Sverige, inför att de nya reglerna träder i kraft den 1 januari 2023.

4.9 Fortsatt erbjudande

Ska Ånge kommun fortsätta att erbjuda förhandsbesked vindkraft? Tre förtroendevalda, varav två från samma parti, motsätter sig detta. I övrigt är tio av de tillfrågade personerna positiva (sex förtroendevalda respondenter och fyra externa respondenter), kanske till och med mycket positiva, till ett fortsatt erbjudande. Fyra respondenter, två förtroendevalda och två externa aktörer, anser att Ånge kommun ska fortsätta med erbjudandet men att det praktiska förfarandet behöver förbättras enligt de förslag som lyfts i denna rapport.

Referenser

Rada upp källorna i bokstavsordning. Var konsekvent i hur du beskriver de olika källtyperna (ex. andra rapporter, webbsidor, vetenskapliga artiklar, tidningsartiklar, böcker, etc.). Var så detaljerad att den som läser rapporten enkelt kan hitta till källan.

Energimyndigheten och Naturvårdsverket (2021). *Förslag om ändring av bestämmelsen om kommunal tillstyrkan*. <https://www.energimyndigheten.se/globalassets/fornybart/strategi-for-hallbar-vindkraftsutbyggnad/forslag-om-andring-av-bestammelsen-om-kommunal-tillstyrkan.pdf> (hämtad 2022-05-31).

Kommunstyrelsens beslut (KS 20/212). *Förhandsbesked för vindkraftsprojekt i Ånge kommun*. https://www.ange.se/download/18.2972b302177c8d6898c16c4a/1614089828872/%C2%A775_KS%2020-212_F%C3%B6rhandsbesked%20f%C3%B6r%20vindkraftsprojekt%20i%20%C3%85nge%20kommun.pdf (hämtad 2022-05-31).

Kommunstyrelsens beslut (KS 21/89). *Förhandsbesked, vindkraft vid Marktjärn*. <https://www.ange.se/download/18.76e4ad471790da7a99e54a8d/1619788081749/210430%20-%20F%C3%B6rhandsbesked%20Marktj%C3%A4rn.pdf> (hämtad 2022-05-31).

Kommunstyrelsens beslut (KS 21/173). *Förhandsbesked, vindkraft vid Koberget-Spångberget*. <https://www.ange.se/download/18.69efe6b5179a8c047ede458d/1622816320585/210604%20-%20F%C3%B6rhandsbesked%20Koberget-Sp%C3%A5ngberget.pdf> (hämtad 2022-05-31).

Miljödepartementet (2022). *Lagrådsremiss: Tidigt kommunalt ställningstagande till vindkraft*. <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/lagradsremiss/2022/02/tidigt-kommunalt-stallningstagande-till-vindkraft/> (hämtad 2022-05-31).

Statens offentliga utredningar (SOU 2021:53). *Betänkande av utredningen En rättssäker vindkraftsprövning*. <https://www.regeringen.se/49e6a7/contentassets/8b16a30f6de3468ab6fa640ebb23851f/en-rattssaker-vindkraftsprovning-sou-202153> (hämtad 2022-05-31).

Ånge kommun (2022). *Aktuella vindkraftsprojekt*. <https://www.ange.se/naringsliv-och-arbete/vindkraft/aktuella-vindkraftsprojekt.html> (hämtad 2022-05-31).

Ånge
kommun

Bilaga 1 – Frågeformulär

Enkäten togs fram i två olika versioner för att vi skulle ha möjlighet att följa upp svarsfrekvensen. I den här bilagan är de två varianterna sammanlagda, och det är endast fråga nummer 1 som skiljer sig åt mellan de två versionerna.

Utvärdering förhandsbesked vindkraft – frågor till våra förtroendevalda/externa aktörer

Dina svar skickas till Näringslivsenheten på Ånge kommun med huvudansvarig mottagare Emelie Säterberg. Dina svar kommer behandlas konfidentiellt och det kommer inte vara möjligt att koppla ihop ditt svar med dig som person eller den organisation/det parti du svarar för i det resultat vi sammanställer för att utvärdera initiativet förhandsbesked vindkraft.

Ånge kommun behandlar eventuella personuppgifter enligt dataskyddsförordningen (GDPR). Läs mer på www.ange.se/personuppgifter.

Läs gärna igenom samtliga frågor innan du börjar svara.

1. (externa aktörer) Vi skulle behöva veta vilken organisation du svarar för i syfte att kunna utvärdera den respons vi får. Det svar du lämnar här kommer inte göras offentligt i rapporten där vi sammanställer svaren. Vilken organisation representerar du? (obligatorisk fråga)

Ange ditt svar

1. (förtroendevalda) Vi skulle behöva veta vilket parti du svarar för i syfte att kunna utvärdera den respons vi får. Det svar du lämnar här kommer inte göras offentligt i rapporten där vi sammanställer svaren. Vilket parti representerar du? (obligatorisk fråga)

Tillgängliga svar: Socialdemokraterna, Vår framtid, Moderaterna, Sverigedemokraterna, Centerpartiet, Kristdemokraterna, Vänsterpartiet

2. Kände du till Ånge kommuns erbjudande om förhandsbesked vindkraft? (obligatorisk fråga)

Tillgängliga svar: Ja, Nej

3. Syftet med att erbjuda förhandsbesked vindkraft var att fördjupa debatten, engagera de folkvalda samt generellt öka engagemang, transparens och förutsägbarhet kring vindkraftsutbyggnaden i Ånge kommun. Är din upplevelse att vi uppfyllt detta syfte med de förhandsbeskedprocesser vi genomgått? (obligatorisk fråga)

Tillgängliga svar: Ja, Nej, Jag vet inte

4. Förtydliga gärna ditt svar. (frivillig fråga)

Ange ditt svar

5. Övergripande, vad tycker du är bra med Ånge kommuns initiativ att erbjuda förhandsbesked vindkraft? (frivillig fråga)

Ange ditt svar

6. Övergripande, vad tycker du är mindre bra med Ånge kommuns initiativ att erbjuda förhandsbesked vindkraft? (frivillig fråga)

Ange ditt svar

7. Praktiskt, ser du några problem med hanteringen av förhandsbesked vindkraft? (frivillig fråga)

Ange ditt svar

8. Praktiskt, har du några förslag till förbättringar avseende processen och erbjudandet om förhandsbesked vindkraft? (frivillig fråga)

Ange ditt svar

9. Slutligen, tycker du att Ånge kommun ska fortsätta erbjuda förhandsbesked vindkraft? (obligatorisk fråga)

Tillgängliga svar: Ja, Nej, Ja under förutsättning att ni beaktar mina förslag till förbättringar

10. Är det något mer du vill tillägga, gör gärna det här! (frivillig fråga)

Ange ditt svar